

IZOLOVANJE, SELEKCIJA I ADAPTACIJA ZIMOGENIH MIKROORGANIZAMA- OSNOV USPEŠNE BIOREMEDIJACIJE

**G.Gojgić-Cvijović¹, V.P.Beškoski¹, J.Milić¹, M.Ilić¹, T.Šolević¹, S.Miletić¹,
I.Vučković¹, B.Potkonjak¹, B.Jovančićević^{1,2}, M.Radulović¹, D.Djordjević¹,
D.Jakovljević¹, O.Martinov¹, S.Spasić¹, V.Matić¹, B.Nastasijević^{1,2}, M.M.Vrvić¹⁻³**

¹Centar za hemiju IHTM, 11001 Beograd, Njegoševa 12, P.f. 473

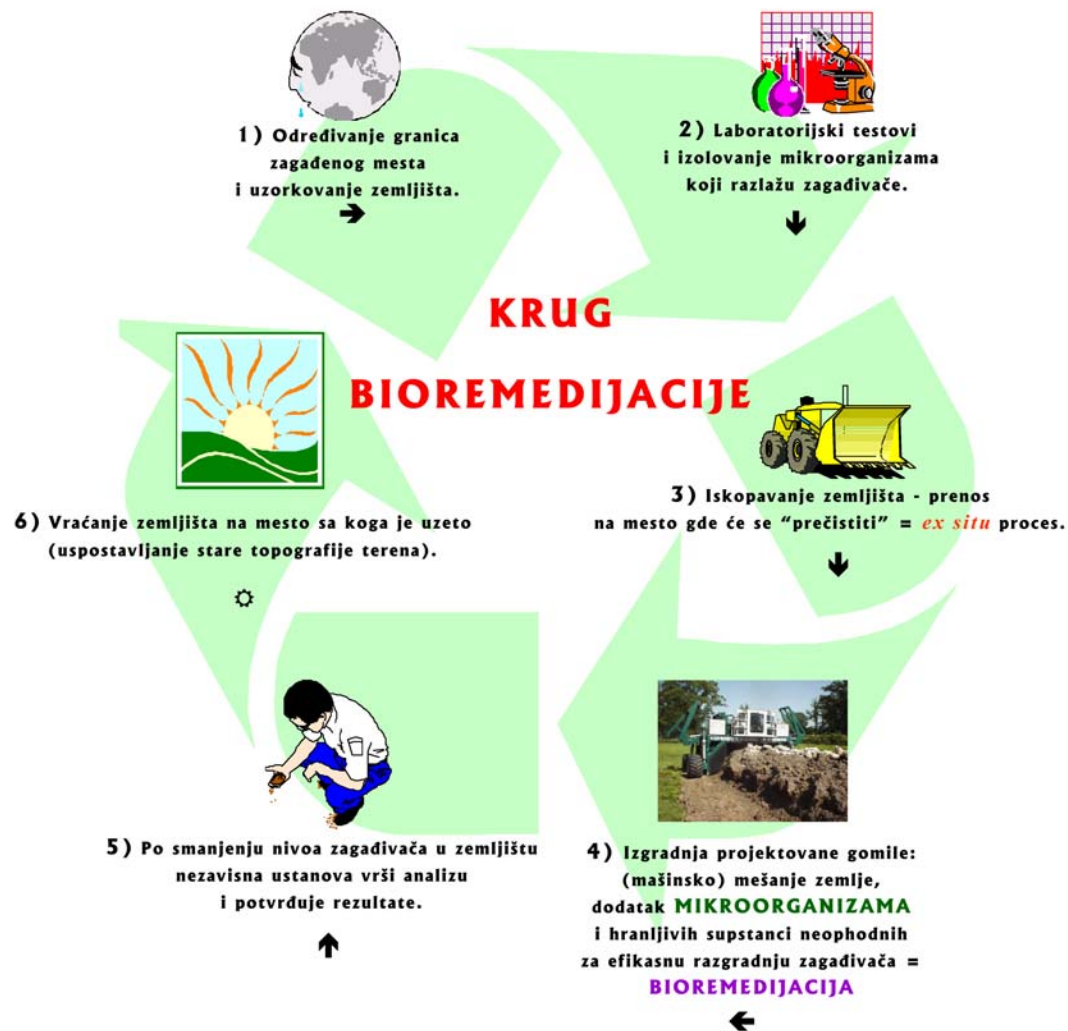
²Hemijski fakultet, Univerzitet u Beogradu, 11001 Beograd, Studentski trg 16, P.f. 158

³BREM GROUP doo, 11000 Beograd, Njegoševa 12

**BIOREMEDIJACIJA-BIOLOŠKA
DEGRADACIJA I DETOKSIKACIJA
ZEMLJIŠTA, POVRŠINSKIH I PODZEMNIH
VODA I VAZDUHA OD ŠTETNIH SUPSTANCI,
KAO ŠTO SU ORGANSKI ZAGADJIVAČI
(NAFTA I DERIVATI NAFTE, PESTICIDI,
DETERDŽENTI, POLIMERI, FENOLI,
ORGANSKI RASTVARAČI,...), VEŠTAČKA
DJUBRIVA, TEŠKI METALI (NPR. ŽIVA,
KADMIJUM, OLOVO,...) I DRUGI TOKSIČNI
ELEMENTI I JEDINJENJA (ARSEN,
CIJANOVODONIK,...), TOKSIČNI GASOVI
(RECIMO VODONIK-SULFID) I
RADIONUKLIDI, NAJČEŠĆE I
NAJEFIKASNIJE POMOĆU
MIKROORGANIZAMA!**

SUŠTINA BIOREMEDIJACIJE

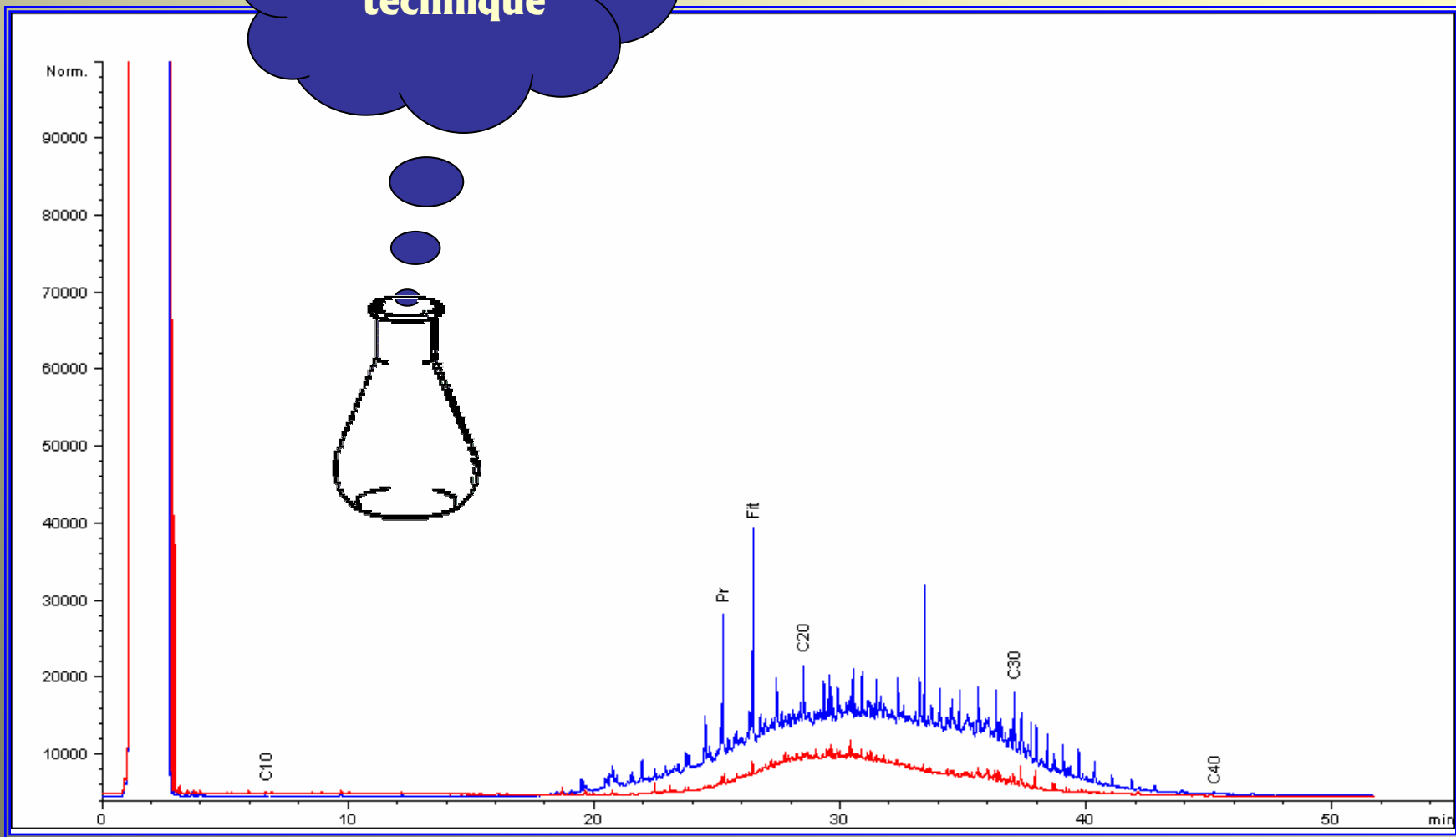
STANJE "0"

OSNOVNI POKAZATELJI^a

FIZIČKI, FIZIČKO-HEMIJSKI I HEMIJSKI POKAZATELJI									BIOGENI ELEMENTI, [%]						
$t_{\text{vaz.}}^a$ [°C]	t_{halde}^a [°C] ^b	RVK, [L/m ³] ^c	Voda na 105°C, [%]	pH	OS ^d , [%]	Pepeo na 800°C [%]	Pepeo na 1200 °C [%]	TPH ^e , [g/kg]	ΣC^f , [%]	OC ^g , [%]	NC ^h , [%]	ΣH^i , [%]	ΣN^j , [%]	ΣS^k , [%]	ΣP^l , [%]
18,0	53,4	125	21,3	7,9	31,8	68,2	61,4	29,99 ± 1,88	15,87	14,84	1,03	2,36	0,35	0,48	0,20
BIOGENI I NEKI ZNAČAJNI TOKSIČNI METALI, [g/kg]									MIKROBIOLOŠKI PROFIL, [CFU/g]						
Na	K	Mg	Ca	Fe	V	Ni	UBA ^m		ANA ⁿ		KIP ^o	CEL ^p	RUV ^q		
0,11	0,92	5,43	46,23	9,18	0,072	0,034	1,0x10 ⁷		2,9x10 ⁶		1,9x10 ⁴	7,0x10 ⁴	9,3x10 ⁵		

^aSvi rezultati hemijskih i mikrobioloških pokazatelja odnose se na suhu supstancu; ^bNa 30 cm; ^cU uslovima na terenu; ^dOrganska supstanca; ^eTotal petroleum hydrocarbons-Ukupni ugljovodonici nafte; ^fUkupni ugljenik; ^gOrganski ugljenik; ^hNeorganski (karbonatni) ugljenik; ⁱUkupni vodonik; ^jUkupni azot; ^kUkupni sumpor; ^lUkupni fosfor; ^mUkupne hemoorganoheterotrofne mezofilne aerobne i fakultativno anaerobne bakterije; ⁿAnaerobi; ^oKvasci i spore plesni; ^pCelulolitički mikroorganizmi i ^qMikroorganizmi što razlažu ugljovodonike.

**“Shake flasks test
technique”**

**Uporedni prikaz gasnih hromatograma TPH na početku i na kraju
eksperimenta u erlenmajerima uz mućkanje**

STRUKTURA AKTIVNOG ZIMOGENOG KONZORCIJUMA

REDOVI MIKROORGANIZAMA (MO) I ROD <i>Pseudomonas</i>	PODLOGA	PROSEČNI RED VELIČINE ZASTUPLJENOSTI, [CFU/g SUVE SUPSTANCE]
Prave bakterije	Hranljivi agar	$\sim 10^7$
Gram negativne bakterije	MacConkey agar	$> 10^5$
Anaerobi	Hranljivi agar sa glukozom	$> 10^6$
Aktinomicete	Skrob-kazein agar sa aktidionom	$\sim 10^6$
<i>Pseudomonas</i>	Agar sa Irgasan ® -om za izolovanje <i>Pseudomonas</i>	$\sim 10^4$
Kvasci i spore plesni	Sladni agar sa streptomycinom	$\sim 10^4$
MO koji razlažu ugljovodonike	Mineralni agar sa dizelom	$> 10^6$
Bakterije koje razlažu ugljovodonike	Mineralni agar sa dizelom i aktidionom	$> 10^6$
Plesni koje razlažu ugljovodonike	Mineralni agar sa dizelom i streptomycinom	$> 10^5$
Ukupni celulolitički MO	Podloga za celulolitičke MO	$\sim 10^6$
Celulolitičke bakterije	Podloga za celulolitičke MO sa aktidionom	$\sim 10^6$
Celulolitičke plesni	Podloga za celulolitičke MO sa streptomycinom	$> 10^5$

PRIMER SELEKCIJE SOJEVA ZA AKTIVNI KONZORCIJUM

IZVOR UGLJOVODONIKA I DERIVATA KAO JEDINI IZVOR UGLJENIKA	<i>Pseudomonas</i> CH-RNP 1	<i>Pseudomonas</i> CH-RNP 2
Dizel D-2	+ ^{a,b}	+
TPH ekstrakt	+	-
Parafin	+	+
Heksadekan	+ ^b	+
Dekan	+	- ^c
Heptan	+	+
Heksan	+	+
Cikloheksan	+	+
Benzen	+ ^b	+
Toluen	-	-
Ksilen (smeša izomera)	-	-
Fenantren	-	-
Piren	+	+
CHCl ₃	+	+

^a Razlaže ugljovodonični supstrat; ^b Zelena pigmentacija kao dokaz visoke aktivnosti i ^c Ne razlaže ugljovodonični supstrat.

Koncentracije ugljovodonika: a) Tečni uzorci-100 µL/10 mL podloge i b) Čvrsti uzorci-5 mg/10 mL podloge.

Provera uspešnosti selekcije: Rast na hranljivom bujonu posle 2 nedelje na mučkalici u epruvetama

IZGRADNJA HALDE U RNP

Homogenizacija zemlje

Postavljanje cevi
za aeraciju

Mešanje zemlje pre nanošenja
na haldu

Nanošenje zemlje

Sistem oluka za sakupljanje
procedne tečnosti

Konačan izgled halde

Nota bene: USPEŠNA BIOREMEDIJACIJA!!!

- ▶ IZOLOVANJE, SELEKCIJA I ADAPTACIJA ZIMOGENIH MIKROBA ⇒ AKTIVAN KONZORCIJUM
(*BIOAUGMENTACIJA*)

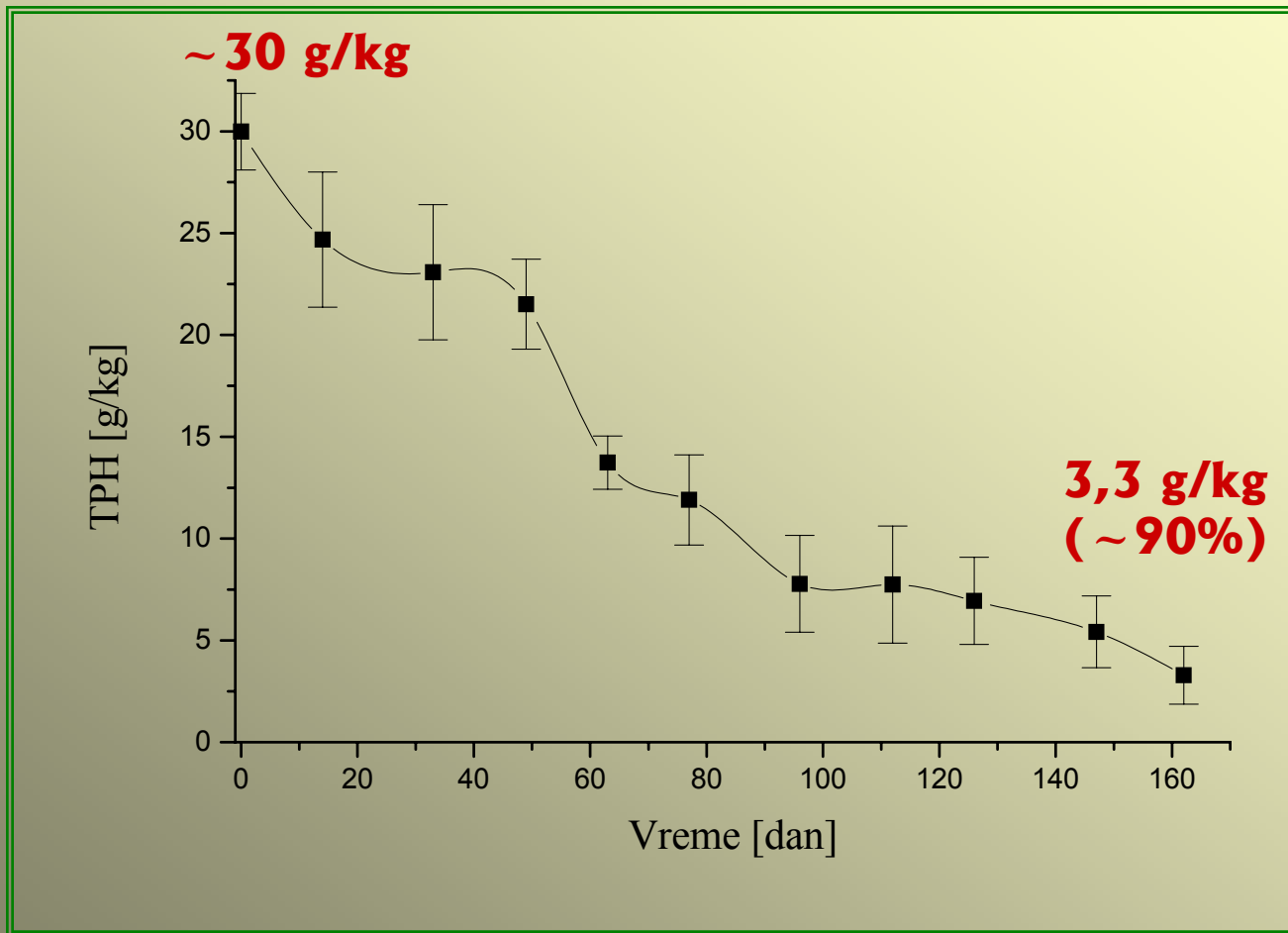
JOŠ I:

- ▶ POSTIZANJE ŠTO VEĆEG STEPENA HOMOGENIZACIJE STALNIM MEŠANJEM, ŠTO OBEZBEDJUJE I POTREBNU KOLIČINU MOLEKULSKOG KISEONIKA-AERACIJU
(*BIOVENTILACIJA*)
- ▶ ODRŽAVANJE OPTIMALNE VLAŽNOSTI I DODAVANJE BIOGENIH ELEMENATA U POTREBNIM KOLIČINAMA, A PRE SVIH AZOTA I FOSFORA
(*BIOSTIMULACIJA*)

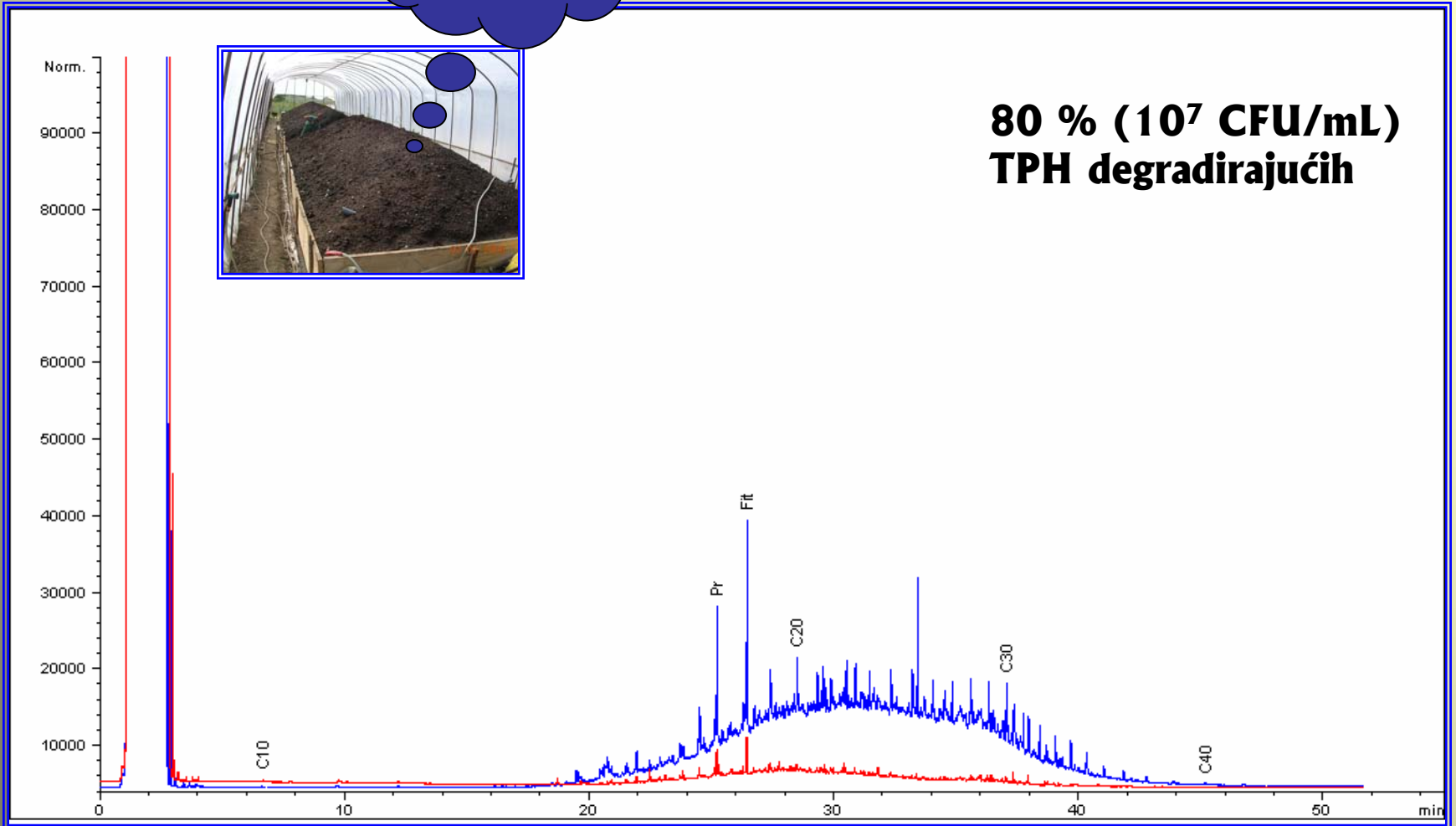
10¹³ CFU/mL

12.06.2006

Grafički prikaz dinamike bioremedijacije u funkciji vremena

HALDA

Uporedni gasni hromatogrami TPH na početku i po završenoj bioremedijaciji na pilot haldi-postrojenju

ZAKLJUČCI

- 1. Postupak *ex situ* bioremedijacije zemljišta kontaminiranog visokim koncentracijama nafte i njenim derivatima u industrijskim-realnim razmerama moguće je efikasno realizovati na osnovu laboratorijskih testova.**
- 2. Za uspešnost postupka ključni je pravi izbor konzorcijuma aktivnih zimogenih mikroorganizama, što smo u opisanom pilot postupku bioremedijacije još jedanput dokazali radom sa sopstvenim sojevima mikroorganizama izolovanim, selekcionisanim i adaptiranim iz mikrobiogeocenoze, koja je bila predmet biodegradacije kontaminanata antropogenog porekla.**
- 3. Biostimulacija i bioventilacija, koja u opisanom slučaju nije bila potpuno odgovarajuća, neizostavni su i kompatibilni elementi uspešne bioremedijacije.**
- 4. I naši rezultati potvrđuju da je bioremedijacija bio(geo)tehnološki postupak, kojim se dobija reciklirano zemljište. Dakle, ne dobija se bezopasan otpad koji može da se odloži na deponiju, već zemljište, koje ima upotrebnu vrednost.**

ZAHVALNOST

Posebnu zahvalnost, pored **Ministarstva nauke i zaštite životne sredine**, koje sa Naftnom industrijom Srbije finansira i podržava aktivnosti bioremedijacije u okviru kompleksnog projekta **TD 7032B**, želimo da izrazimo Rafineriji nafte Pančevo što nam je pružila priliku da demonstriramo bioremedijaciju i pokažemo sve njene prednosti, pošto ova biotehnologija kod nas, nažalost, još nije zaživela. Hoćemo da verujemo i nadamo se da će se to ubrzo desiti!